

PORVOON NYKYTILA, MEGATRENDIT JA PARHAAT KÄYTÄNNÖT MAAILMALTA

**Unelmien Porvoo 2030 -visiotyö
Tutkimusraportti
Demos Helsinki
Tammikuu 2018**

SISÄLTÖ

- 1. SAATTEEKSI**
  - 2. NÄIN TYÖ TEHDÄÄN:** **4**
Megatrendeistä visioon ja Porvoon kehityskärkiin
  - 3. GLOBAALIT MEGATRENDIT JA MUUTOSILMIÖT:** **6**
Miten toimintaympäristö muuttuu tulevaisuudessa?
  - 4. BENCHMARKING:** **21**
Muiden kaupunkien strategiset valinnat ja parhaat käytännöt

Yhteenveto
Kaupunkikortit
  - 5. NYKYTILA, TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET JA MALLIT MUUALLA:** **34**
Missä Porvoo on hyvä, mitä pitäisi kehittää ja mitä muissa kaupungeissa tapahtuu?
- LIITTEET** **48**

1. SAATTEEKSI

Tämä tutkimusraportti on tehty osana Unelmien Porvoo 2030 visiotyötä. Demos Helsingin ja Porvoon kaupungin tavoitteena on ollut tunnistaa Porvoon nykyisiä vahvuuksia ja kehittämiskohteita, analysoida globaalien megatrendien ja muutosilmiöiden vaikutuksia Porvoon kaltaisiin kaupunkeihin, sekä tunnistaa parhaita käytäntöjä ja strategisia kärkiä vastaavista kaupungeista Pohjois-Euroopassa.

Tutkimusraportti on visio- ja strategiatyön ensimmäinen vaihe. Raporttia hyödynnetään taustamateriaalini talven ja kevään 2018 aikana järjestettävissä valtuutettujen ja laajennetun johtoryhmän työpajoissa, sekä noin 30 henkilöä ja organisaatioita käsittävien “portinvartijahaastatteluiden” toteutuksessa.

Porvoon nykytilaa on arvioitu Porvoon olemassa olevan aineiston avulla (aineistolistaus on liitteenä). Megatrendi- ja muutosilmiöanalyysissä on hyödynnetty Demos Helsingin tutkimusta viime vuosilta ja tässä raportissa muutosilmiöt on sidottu paikalliseen toimintaympäristöön. Benchmarking-analyysi pohjautuu kaupunkien toteuttajalle toimittamaan aineistoon tai kaupunkien verkkosivuilta ja muista lähteistä vapaasti saatavilla olevaan materiaaliin.

2. NÄIN TYÖ TEHDÄÄN: MEGATRENDEISTÄ VISIOON JA PORVOON KEHITYSKÄRKIIN

3. GLOBAALIT MEGATRENDIT JA MUUTOSILMIÖT

**Miten toimintaympäristö muuttuu
tulevaisuudessa?**

MEGATRENDIT

- pitkäkestoisesti yhteiskuntaa muokkaavia, tyypillisesti globaaleja kehityskuluja
- vaikeasti pysäytettäviä, koska niillä ei ole yhtä syytä
- tuottavat merkittäviä muutospaineita yrityksille, julkishallinnolle ja eri ihmisryhmille
- tekevät vanhoista yhteiskuntapoliittisista ratkaisuista ja liiketoimintamalleista vähitellen yhä tehottomampia
- luovat tilausta uusille ratkaisuille ja toimijoille.

Megatrendin taustalla on aina laaja joukko erilaisia ajureita eli vaikuttavia syitä. Juuri siksi megatrendien suuntaa on vaikea kääntää: ei ole selkeää yhtä asiaa, johon voisi puuttua. Ne muokkaavat maailmaa eri tavoin ja luovat uusia ja ajoittain arvaamattomia kehityspolkuja.

Käytännössä megatrendit muodostavat ohjaavan toiminnallisen kehyksen kansallisille hallinnollisille toimenpideohjelmille. Tämän vuoksi megatrendien tunnistaminen ja huomioiminen on tärkeässä roolissa hallinnon strategisessa suunnittelussa ja toteutuksessa. Kansallisessa hallinnon suunnittelussa kestävä kulutuksen ja tuotannon näkökulmasta tärkeitä megatrendejä ovat mm. urbanisaatio, ilmastonmuutos ja vähenevät luonnonvarat, digitalisaatio ja teknologinen kehitys, ja muuttuva väestörakenne joka sisältää ikääntymisen ja maahanmuuton.

Muutos tapahtuu samaan aikaan montaa reittiä ja tekee vanhoista yhteiskuntapoliittisista ratkaisuista ja yritysten liiketoimintamalleista vähitellen yhä tehottomampia. Samalla syntyy tilausta uusille ratkaisuille ja uusille toimijoille. Viime aikoina kasvava joukko globaaleja yrityksiä (mm. Kone ja Nokia) on määritellyt strategiansa yhä vahvemmin megatrendien synnyttämien haasteiden ratkaisemisen kautta.

5 globaalia megatrendiä ja niihin kytkeytyviä kehityskulkuja

Metropolit

Automatisoituminen

Globaalit tuotantoketjut

Muuttoliikkeet

Metallien hinta

Öljyn hintavaihtelut

Globalistuva talous

Tavaroiden hintojen lasku

Finanssimarkkinoiden monimutkaistuminen

Aasian kasvu

Väestönkasvu

Kaupungistuminen

Niukkenevat luonnonvarat

Ilmastonmuutos Ruoan hintavaihtelut

Demokratian kriisi

Yhteisöllisyyden uudet muodot

Muuttuva väestörakenne

Maahanmuutto

Ikääntyminen

Big Data

Internet

Minä-me-yhteiskunta

Yksilöllistyminen

Eriarvoistuminen

Digitalisoituminen

Asioiden internet

Sosiaalinen media

Vaurauden kasaantuminen

MEGATRENDI: DIGITALISOITUMINEN

SIGNAALIT

big data
robotisaatio
automatisaatio
asioiden Internet (IoT)
sosiaalinen media

PORVOON KALTAISIA KAUPUNKEJJA MUOKKAAVAT MUUTOSILMIÖT

datalouden nousu
kaupan rakennemuutos
ammattien häviäminen
liikenne- ja rakennuskannan muutos
kulutuksen palvelullistuminen
kiertotalous

Digitalisaatio ja teknologinen kehitys muuttavat työn ja palvelujen luonnetta merkittävästi tulevina vuosikymmeninä. Muun muassa 3D-printtaus, asioiden internet (IoT), virtuaaliodellisuuden kehittyminen ja automatisoituva liikenne luovat uusia mahdollisuuksia ja haasteita kestävän kulutuksen ja tuotannon tavoitteille. Digitalisaatio ja virtuaaliympäristöjen yleistyminen vähentävät etäisyyksien merkityksiä ja avaavat uusia toimintaympäristöjä palveluille. Esimerkiksi vuonna 2009 mobiilisovelluksia oli tuotettu yhteensä 150,000, vuonna 2014 sovelluksia oli tuotettu yhteensä 1.2 miljoonaa ja ladattu yhteensä 75 miljardia. (McKinsey, 2015). Toisaalta automaation aiheuttama työn katoaminen muuttaa radikaalisti työelämän rakenteita. Ihmisten, hyödykkeiden ja tiedon kansallinen ja ylikansallinen liikkuminen nopeutuu, ja tämän myötä tuotannon ja kulutuksen rakenteista tulee yhtä yhtenäisempiä globaalilla tasolla.

MEGATRENDI: MUUTTUVA VÄESTÖRAKENNE

SIGNAALIT

ikäntyminen
maahanmuutto
muuttoliike kaupunkiin

PORVOON KALTAISIA KAUPUNKEJA MUOKKAAVAT MUUTOSILMIÖT

metropolisaatio
datatalouden nousu
globaali kilpailu huippuosajista
Instituutio- ja demokratiakriittisyys
liikenteen ja rakennuskannan muutos

Muuttuva väestörakenne tuo mukanaan uudenlaisia tarpeita ja muuttaa kaupunkien luonnetta. Suomessa vuodesta 1971 vuoteen 2013 naisten elinikä on pidentynyt kymmenellä vuodella ja miesten kahdellatoista vuodella. Ikääntyneiden absoluuttinen ja suhteellinen määrä on suurempi kuin koskaan aikaisemmin. (Findikaattori, 2014). Viitteitä elinajanodotteen nousun loppumisesta ei ole. Suomessa vähintään toisen asteen koulutuksen saaneiden tai korkeakoulutettujen määrä on korkeampi kuin koskaan, lähes 70 prosenttia. Erityisesti naisten koulutustason nousu on ollut nopeaa (SVT, 2014a). Myös maahanmuutto muuttaa väestörakennetta. Vuonna 2012 Suomessa asui noin 195 500 ulkomaan kansalaista. Ulkomaan kansalaisten määrän arvioidaan vuoteen 2020 mennessä kasvavan noin 330 000 henkeen ja vuoteen 2030 mennessä noin 500 000 henkeen. (TEM 2016).

MEGATRENDI: NIUKKENEVAT LUONNONVARAT

SIGNAALIT

raaka-aineiden hinnanvaihtelut
ilmastonmuutos
vesikriisi

PORVOON KALTAISIA KAUPUNKEJA MUOKKAAVAT MUUTOSILMIÖT

energia ja liikenne ilmastoneutraaleiksi
kiertotalous (ja jakamistalous)
fossiilisen liiketoiminnan häviäminen
kulutuksen palvelullistuminen
ammattien häviäminen

Niukkenevat luonnonvarat ja Ilmastonmuutos luovat uusia globaaleja kehityspolkuja talouteen. Ruoan, veden ja energian tarve lisääntyy merkittävästi tulevina vuosikymmeninä samalla kun niiden tarjonta vähenee monilla alueilla käytön ja ilmastonmuutoksen vuoksi. Tämä puolestaan aiheuttaa isoja muutoksia esimerkiksi globaalissa taloudessa ja muuttoliikkeessä. Nykyisten tietojen valossa esimerkiksi fosforia, johon koko moderni maatalous perustuu, riittää enää 73 vuodeksi (Cordell ym., 2009). Vaikka teollisuus synnyttää suuria päästöjä, myös ihmisten kulutustottumuksilla on merkitystä, koska kulutustottumukset luovat kysyntää joko ympäristöä kuluttaville tai säästävälle ratkaisuille ja tuotannolle. Kulutukseen vaikuttamalla luonnonvarojen niukkenemiseen on mahdollista yrittää sopeutua.

MEGATRENDI: GLOBAALISTUVA TALOUS

SIGNAALIT

tavaroiden hintojen lasku
Aasian kasvu
monimutkaiset finanssimarkkinat

PORVOON KALTAISIA KAUPUNKEJA MUOKKAAVAT MUUTOSILMIÖT

metropolisaatio
maahanmuutto
tuotantoketjujen pirstoutuminen
globaali kilpailu huippuosajista
kaupan rakennemuutos
instituutio- ja demokratiakriittisyys

Globaalistuvassa taloudessa kauppa, investoinnit, tuotanto ja kulutus kytkevät kansalliset ja paikalliset taloudet osaksi kansainvälistä talousjärjestelmää ja lisäävät toimijoiden välistä keskinäisriippuvuutta. Rajojen sijaan korostuvat erilaiset yhteydet, lävistävyydet, virtaukset ja vaihdot keskusten välillä. Tuotanto ja kulutuskysyntä siirtyvät yhä enemmän perinteisten teollisuusmaiden ulkopuolelle. Osaaminen on tärkein taloudellinen menestystekijä, mikä korostaa kaupunkiseutujen merkitystä. Metropolialueet irtoavat kansallisesta aluekehityksestä osaksi globaalia vaihdantaa. Myös kehittyvien maiden metropolit saattavat nopeasti hypätä mukaan itsenäiseen innovaatio- ja kulutustalouteen. Kaupunkeja ei nähdä enää vain hallinnollisina yksikköinä vaan kilpailukykyisen innovaatioekosysteemin edistäjinä ja ihmisten toimintamahdollisuuksien horisontteina.

MEGATRENDI: MINÄ-ME-YHTEISKUNTA

SIGNAALIT

demokratiakriittikki
yhteisöllisyyden uudet muodot
eriarvoistuminen
kuluttajuus

PORVOON KALTAISIA KAUPUNKEJA MUOKKAAVAT MUUTOSILMIÖT

instituutio- ja demokratiakriittisyys
uusi paikallisuus
jakamistalous
ammattien häviäminen
tuotantoketjujen pirstoutuminen

Vaurastuminen, koulutustason nousu ja informaation digitaalinen avautuminen ovat mahdollistaneet ihmisten aiempaa vahvemman yksilöllistymisen. Ihmiset kokevat aiempaa suurempaa vapautta valita, mihin ryhmään ja miten kuuluvat, syntyperän ja ammatin kaltaiset asiat ovat aiempaa pienempi osa ihmisten identiteettiä. Digitaalinen kommunikaatio on synnyttänyt kokonaan uudenlaisen kerroksen yhteisöjä ja niille tapoja tehdä yhteistyötä. Monet yhteiskuntamme instituutioista nojaavat yhä oletukselle perinteisemmästä tavasta kuulua ja identifioitua asuinpaikkaan, kansakuntaan tai muuhun yhteisöön. Tämä synnyttää hankausta kansalaisten ja instituutioiden välillä. Instituutioille ja niiden asettamille säännöille on aiempaa vaikeampi lunastaa ihmisten hyväksyntää.

MEGATRENDIT TUOVAT MUKANAAN ERILAISIA MUUTOSILMIÖITÄ

Muutosilmiöt:

**miten ne vaikuttavat Porvoon
kaltaisiin kaupunkeihin**

Ikääntyminen

Metropolisaatio

Maahanmuutto

Energia ja liikenne ilmastoneutraaleiksi

Kiertotalous

Fossiillisen liiketoiminnan häviäminen

Datatalouden nousu

Gloaali kilpailu huippuosaajista

Tuotantoketjujen pirstoutuminen

Kulutuksen palvelullistuminen

Liikenteen ja rakennuskannan muutos

Ammattien häviäminen

Kaupan rakennemuutos

Instituutio- ja demokratiakriittisyys

Uusi paikallisuus

Jakamistalous

Ajankäytön muutos

MUUTOSILMIÖT MUOKKAAVAT TOIMINTAYMPÄRISTÖÄ

1 ikääntyminen	Väestön ikäntyminen on Suomessa nopeampaa kuin useimmissa muissa maissa. Väestön ikä rakenne muuttuu pysyvästi , kun eliniät pitenevät ja syntyvyys jää alhaiseksi . Muutos on suuri haaste julkisen talouden kestävyydelle .
2 metropolisaatio	Globaalin talouden keskukset kasvavat usein yli kymmenen miljoonan asukkaan metropoleiksi. Metropolisaatiota tapahtuu myös kaupunkialueiden kasvaessa kiinni toisiinsa. Suomessa ilmiö liittyy keskeisesti suurimpien kaupunkien työssäkäyntialueiden kasvamiseen . Tällöin Porvoon kaltaisten kaupunkien kannalta on keskeistä seurata koko metropolialueen kehitystä ja pyrkiä vaikuttamaan siihen.
3 maahanmuutto	Maahanmuuton tärkeimmät syyt Suomessa ovat edelleen perhesuhteet, työ ja opiskelu , mutta esim. EU:n pakolaispoliittiset linjaukset voivat muuttaa maahanmuuton koostumusta pikaisestikin. Kotimaansa rajojen ulkopuolella asuvan väestön määrä maailmassa on merkittävä; pakon edessä liikkeelle lähteneitä on lähes 70 miljoonaa.
4 energia ja liikenne CO2-neutraaleiksi	Energiantuotanto ja liikenne ovat globaalisti suurimpia kasvihuonekaasupäästöjä tuottavia sektoreita . Suomessa ne tuottavat lähes 70% CO ₂ -päästöistä. Energia- ja liikennejärjestelmien muutos vähäpäästöiseksi ja uusiutuvaan energiaan pohjautuvaksi on jo täydessä vauhdissa. Myös ilmastopolitiikka ja kansainväliset sopimukset vauhdittavat muutosta. Energiaa tuotetaan tulevaisuudessa yhä enemmän hajautetusti ja paikallisesti uusiutuvilla energiamuodoilla , kuten aurinkosähkön tai biovoiman avulla. Muutosta tukevat uusiutuvan energian tuotantokustannusten lasku, energianjakelun ja -varastoinnin kehittyminen, sekä sähköisen liikenteen kytkeytyminen osaksi älykkäitä sähköjärjestelmiä . Liikenteessä yleistyvät myös muut vähäpäästöiset voimanlähteet, kuten biopolttoaineet ja biokaasu . Energiantuotannon ja liikenteen kehittäminen vähäpäästöisemmiksi on myös osa Porvoon HINKU-tavoitteita.

MUUTOSILMIÖT MUOKKAAVAT TOIMINTAYMPÄRISTÖÄ

5 kiertotalous	Globaali väestönkasvu lisää luonnonvarojen kysyntää. Samanaikaisesti maapallon kyky tuottaa luonnonvaroja heikkenee esimerkiksi ilmastonmuutoksen seurauksena . Luonnonvarojen niukkuus nostaa raaka-aineiden hintoja ja heikentää niiden saatavuutta . Kiertotalous on keino käyttää luonnonvaroja kestävämmiin. Kiertotalouden visiossa ei tuoteta jätetty, vaan ylijäämämateriali on raaka-ainetta toiselle toimijalle. Tuotteet suunnitellaan siten, että ne ovat uudelleen käytettävissä ja kierrätettävissä , uusiutumattomia luonnonvaroja korvataan uusiutuvilla, tuotteita korvataan palveluilla ja energia tuotetaan uusiutuvilla energialähteillä. Kiertotaloudessa myös siirrytään omistamisesta yhä enemmän tavaroiden ja palveluiden yhteiskäyttöön . Kiertotalous tarjoaa yrityksille suuren taloudellisen potentiaalın ja uudistumismahdollisuuden.
6 fossiilisen liiketoiminnan häviäminen	Kansainvälisen ilmastopolitiikan, päästörajoitusten ja asenteiden muutoksen seurauksena fossiilisen liiketoiminnan toimintaedellytykset muuttuvat entistä vaikeammaksi tulevaisuudessa . Hiiliriskin kasvaessa sijoittajat ja rahastot siirtävät pääomia puhtaaseen ja kestävään liiketoimintaan . Muutos kohti puhtaampaa liiketoimintaa näkyy myös perinteisten öljyhtiöiden ja öljyntuottajamaiden strategiauudistuksissa.
7 datatalouden nousu	Datan hallinta on nousemassa toiminnan organisoinnin kannalta erittäin keskeiseksi toimintojen kokonaisuudeksi alalla kuin alalla. “Data on uusi öljy.” Sen kautta voidaan avata tai sulkea merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia ja innovaatioprosesseja.
8 globaali kilpailu huippuosaajista	Monilla aloilla kehityksen pullonkaulan muodostaa osaavan työvoiman riittämätön saatavuus . Huippuosaajilla on varaa valita, mihin he sijoittuvat , joten heistä käydään suorastaan globaalia kilpailua. Suomeen heitä saadaan houkuteltua etenkin suurille kaupunkiseuduille , joilla myös puolisoilla on hyvät mahdollisuudet työllistyä korkean osaamisen pariin.

MUUTOSILMIÖT MUOKKAAVAT TOIMINTAYMPÄRISTÖÄ

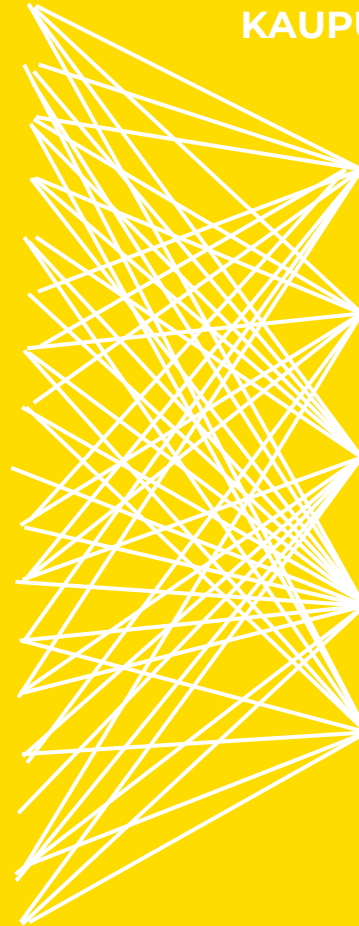
9 tuotantoketjujen pirstoutuminen	Tuotantoketjujen jakaminen pieniin osiin ympäri maapalloa tulee yhä helpommaksi , niin materiaali- kuin sisältötuotannon osalta. Erilaiset alustat tarjoavat tähän koko ajan uusia mahdollisuuksia .
10 Kulutuksen palvelullistuminen	Palvelullistuminen on siirtänyt elinkeinoelämän tarjontaa tuoteorientoituneesta liiketoiminnasta kohti palveluiden tuotantoa . Liiketoiminnan palvelullistaminen haastaa organisaatioita uudelleen ajattelemaan toimintaansa sekä strategisella että käytännön tasolla . Perinteiset teollisuuden alat, kuten autoteollisuus, miettivät nyt, kuinka vastata kuluttajien tarpeeseen haluta auton omistamisen sijaan liikkumista palvelua.
11 liikenteen ja rakennuskannan muutos	Digitalisaatio, robotisaatio ja älykäs teknologia muuttavat vauhdilla liikennejärjestelmää ja rakennuskantaa . Älykkäiden sähköjärjestelmien avulla ne kytkeytyvät tulevaisuudessa yhä enemmän toisiinsa ; rakennuksissa tuotettua aurinkosähköä voidaan hyödyntää energianlähteenä vaikka sähköautoissa. Myös EU:n lainsäädäntö velvoittaa uusien rakennusten tuottavan energiaa ja kytkeytyvän osaksi sähköistä liikenneinfrastruktuuria. Autonomisia tai etäohjattuja ajoneuvoja testataan parhaillaan liikenteessä, myös Suomessa. Rakennusten käyttöolosuhteita ja energiankulutusta voidaan puolestaan ohjata etänä automaation kehittyessä. Lisäksi muutokset työelämässä, työnteon tavoissa ja kuluttajien preferensseissä asettavat vaatimuksia kehittää rakennuksia ja liikennettä joustavammaksi ja vastaamaan paremmin yksilökohtaisia tarpeita.
12 ammattien häviäminen	Työelämässä tapahtuu muutoksia sekä nyt että tulevaisuudessa. Tietyt ammatit, joita tulevaisuudessa voidaan tehdä teknologian tukemana , katoavat. Ammattien katoamisen rinnalla erittäin merkittävä ilmiö on ammattien sisältöjen muuttuminen . Työn tehokkuuden lisääntyessä ja digitaalisten välineiden korvatussa ihmisten tekemää työtä myös ammattikuvat monipuolistuvat. Tällöin postinkantaja voi kirjeiden välittämisen lisäksi leikata ruohoa tai vaikka hoitaa vanhuksia.

MUUTOSILMIÖT MUOKKAAVAT TOIMINTAYMPÄRISTÖÄ

13 kaupan rakennemuutos	Kaupan siirtyminen verkkoon jatkuu , mikä vie asiakkaita etenkin perinteisiltä tavarataloilta. Toisaalta kauppa reagoi ihmisten asumispreferenssien kaupunkimaistumiseen avaamalla päivittäistavara-kauppoja kivijalkamyymälöihin. Automarkettien aika alkaa olla ohi.
14 instituutio- ja demokratia-kriittisyys	Yksilöiden heikentynyt kiinnostus julkista elämää kohtaan on näkynyt viime vuosikymmeninä äänestysaktiivisuuden laskemisena, puolueiden jäsenkatona sekä yhdistysten ammattimaistumisena ja vaikeutena saada toimintaansa mukaan sitoutuneita ihmisiä. Tämä ei välttämättä indikoi laskevaa kiinnostusta osallistua, vaan osallistumistapojen muutosta. Perinteisten vaikuttamistapojen sijaan yhteiskunnallinen vaikuttaminen voi tapahtua yksilön elämään paremmin soveltuvien toimintojen kautta, joita esim. 4. sektori tarjoaa. Tällainen toiminta täydentää edustuksellista demokratiaa.
15 uusi paikallisuus	Kaupungistumisen ja globalisaation ohella kehittyy myös paikallisyhteisöt. Paikallisyhteisöissä toimintaa motivoi osallistuminen ja vaikuttaminen konkreettisesti omassa lähiympäristössään , kuten kortteleissa ja naapurustoissa. Kansalaisjärjestöt ovat perinteisesti tukeneet tällaista paikallistoimintaa. Uudenlaiset osallistumisen mallit voivat kuitenkin korvata näitä perinteisiä yhdistyksiä sosiaalisen pääoman tuottajina.
16 jakamistalous	Digitalisaatio ja työelämän muutokset ovat johtaneet siihen, että perinteisten kuluttaja-tuottaja -mallien rinnalle on kehittynyt jakamistalouden malleja, jotka perustuvat kuluttajien keskinäiseen toimintaan. Digitaalisten alustojen kautta yksilöt voivat vaihtaa hyödykkeen omistajaa, lainata tai vuokrata eri hyödykkeitä ja lisätä näin esimerkiksi auton käyttöastetta, tuottaa yhdessä erilaisia palveluita tai sisältöä tai rahoittaa vertaisvoimin valikoitua toimintaa.
17 ajankäytön muutos	Suomalaisilla kuluu vähemmän aikaa työhön kuin aikaisemmin , mikä näkyy kasvavana vapaa-ajan määränä. Samanaikaisesti digitaalisten välineiden käyttö on kasvanut ja liikunnan ja urheiluun käytetyn ajan määrä on pysynyt ennallaan. Vapaa-ajan lisääntyminen kasvattaa kaupungin tarpeita tarjota sekä asukkaille että vierailijoille vapaa-ajan virikkeitä , kuten kulttuuri- ja liikuntamahdollisuuksia.

USEAT MUUTOSILMIÖT VAIKUTTAVAT KAUPUNGIN ERI TOIMINTA-ALUEISIIN JA RAKENTEISIIN

Ikääntyminen
Metropolisaatio
Maahanmuutto
Energia ja liikenne ilmastoneutraaleiksi
Kiertotalous
Fossiillisen liiketoiminnan häviäminen
Datatalouden nousu
Globaali kilpailu huippuosajista
Tuotantoketjujen pirstoutuminen
Kulutuksen palvelullistuminen
Liikenteen ja rakennuskannan muutos
Ammattien häviäminen
Kaupan rakennemuutos
Instituutio- ja demokratiakriittisyys
Uusi paikallisuus
Jakamistalous
Ajankäytön muutos

KAUPUNGIN KASVAMISEN EDELLYTYKSET

**ASUKKAIDEN ASUIN- JA
ELINYMPÄRISTÖN KEHITYS**

YHDYSKUNTARAKENTEEN KEHITYS

ELINKEINORAKENTEEN KEHITYS

TYÖELÄMÄN MUUTOS

4. BENCHMARKING

Muiden kaupunkien strategiset valinnat ja parhaat käytännöt

Bottrop
Helsingborg
Lund
Norderstedt
Sittard-Geleen
Växjö
Ystad

TAUSTA JA TAVOITTEET 1/2

Haimme Porvoon kannalta relevantteja esimerkkikaupunkeja, jotka ovat viime vuosina lähteneet kehittämään uutta **kehittämisotetta** suhteessa maailman muutokseen. Tarkoitus oli oppia onnistumisista, joita Porvoon kanssa suhteellisen samankaltaiset kaupungit ovat haasteellisissa tilanteissa saavuttaneet. Työssä tarkasteltiin paitsi kaupunkien strategisia painopistealueita, myös niihin liittyviä yhteistyömalleja.

Tarkastelu tehtiin yleisesti saatavilla olevan aineiston varassa, verkkosivujen strategia-aineistoja, kärkihankkeita ja brändimateriaalia käyttäen. Niistä haettiin vastauksia Porvoon kannalta tärkeisiin teemoihin, esimerkiksi:

- millaisia strategisia valintoja kaupunkikehittämisessä on tehty
- miten benchmark-kaupungit ovat pyrkineet asemoitumaan metropolialueella
- miten pendelöinti toimii
- miten kaupungeissa on onnistuttu kasvattamaan tai luomaan uusia tai elinkeinosektoreita
- miten uusia asukkaita houkuttelee
- millaisia yhteistoiminnan muotoja tulosten saavuttaminen on edellyttänyt?

Tarkasteluun sisältyi mahdollisuuksien mukaan myös se, miten kaupungit ovat kuvanneet tai selittäneet reagointinsa yhteiskunnallisiin muutosilmiöihin ja miten paikallinen kehittämissuhteet laajempaan valtakunnalliseen kehitykseen. Kaikkien kaupunkien osalta on pyritty kuvata niiden tekemää työtä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

TAUSTA JA TAVOITTEET 2/2

Kaupunkien valinnassa sovellettiin seuraavia kriteerejä:

- Riittävä samankaltaisuus Porvoon kanssa
  - Sijainti metropolin pendelöintialueella
  - Kasvava kaupunki
  - Kokoluokaltaan vastaava, suhteellisesti määriteltynä (esim. Saksassa 188 yli 50 000 asukkaan kaupunkia; niistä 21. suurin Karlsruhe 270 000 asukkaan kaupunki)
- Vahva tahtotila tulevaisuuden suhteen ja sitä tukeva strategia ja/tai brändäys
  - Uniikki kansainvälistyminen
  - Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen
  - Radikaalit avaukset elinkeinosektorin kehittämisessä
  - Vahvaa osaamista tai esimerkkejä kokeilevasta kehittämisestä
- Viihtyisä asuin- ja elinympäristö
- Niillä on kattava palvelutarjonta, kuten suomalaisilla maakuntakeskuksilla.

Kriteerit olivat ohjaavia ja kaikkien kriteerien ei tarvinnut täytyä yksittäisen tarkasteluun valitun kaupungin kohdalla. Kaupunkien valinta tehtiin yhdessä Porvoon kaupungin johtoryhmän ja Demos Helsingin kanssa.

Kaupunkien paikalliset toimet esitellään yhteenvetotaulukossa sekä erillisissä kaupunkikorteissa.

MITÄ MUISTA KAUPUNGEISTA VOI OPPIA?

- Brändäyksen ja markkinointiviestinnän arvo on merkittävä. Mielikuvamarkkinoinnilla voidaan proaktiivisesti vaikuttaa kunnan elinvoimaisuuteen ja tulevaisuuden toimintaympäristöön. Pitkän aikavälin tavoitteiden esiintuominen luo suuntaa ja yhteistä mielikuvaa siitä, mihin ollaan menossa.
- Ympäristötehokkuudesta voidaan luoda merkittävää liiketoimintaa tai kokonaisia uusia toimialoja luovan tuhon yhteydessä.
- Luova strateginen ajattelu, ennakointi ja tulevaisuuteen suuntaaminen voi tuottaa kansainvälisesti kiinnostavia mutta silti lokaaleja ja uniikkeja ratkaisuja (esim. vision toteutumista tukeva rahasto, osallistuva budjetointi eri kohteissa).
- Muutosprosessien tueksi ja rinnalle on hyvä luoda konkreettisia ja muutosta kuvaavia fyysisiä tiloja, rakennuksia ja tapahtumia (living lab -ympäristöt, näyttelytilat, messut, festivaalit). Ne innovaatioalustat ja kehitysympäristöt ovat mielenkiintoisimpia tarinoita, joissa mukana ovat myös kaupunkilaiset ja tavalliset asukkaat, kodit tai yhteiset tilat.
- Seutukuntien yhteistyömalleja voidaan hyödyntää niin elinkeinojen kehittämisessä, liikenteen ja pendelöinnin suunnittelussa kuin nuorten työllisyyden edistämässä.
- Myös pikkukaupunki voi olla aidosti kansainvälinen ja rakentaa kasvuaan muualta muuttaneiden varaan. Kansainvälisyys tulee tällöin näkyä myös palvelutuotannossa.

YHTEENVETO KAUPUNGEISTA 1/2

KAUPUNKI	KEHITTÄMISOTE
Bottrop Saksa	Energiatohokkuudesta ja kestävästä rakennuskannasta talouskasvua, hyvinvointia ja vientituotteita. Public-Private-People-Professor mallin mukaisesti perustettu 14 000 rakennuksen living lab ympäristö. Aasukkaille ilmaiset energiatohokkuuden palvelukioskit. Climate Protection näyttely- ja tapahtumatila tuo yhteen toimijoita ja markkinoi alueen muutosta. Living lab kehitysympäristö on nostanut rakennuskannan vuosittaisen peruskorjausasteen lähes 8 prosenttiin.
Helsingborg Ruotsi	Kehittämistä ohjaa Visio 2035 ja sen toimeenpanoa tukeva rahasto, josta kuka tahansa voi hakea rahaa idealle. Kaupunki tekee systemaattisesti vuosittain (mega)trendianalyysia. Kaupunkiorganisaatiossa on palvelumuotoilija, joka valmentaa muita viranhaltijoita. Maankäytössä on otettu käyttöön kompensatio/balansointimalli. Seutukuntien kanssa suunnitellaan MALPE-asioita Familjen Helsingborg yhteistyömallilla.
Lund Ruotsi	Lund rakentaa kansainvälistä opiskelukaupunkibrändiään mm. vahvistamalla palvelutarjontaa vierailta kielillä. Ympäristötietoisin kaupungin rakennuskantaa myös kehitetään proaktiivisesti maahanmuuttajien kotouttamisen ja tarpeiden pohjalta. Pendelöintiä suunnitellaan ja kehitetään yhdessä Malmön ja Kööpenhaminan kanssa. Uudisrakentamista hyödynnetään innovaatioalustoina ja attraktiivisen ympäristön tuottamisessa.
Norderstedt Saksa	Kaupunki pyrkii hyödyntämään läheistä sijaintiaan Hampurin lentokentälle elinvoiman rakentamisessa. Imagotyötä edistää käytännön tasolla yli sadan jäsenorganisaation Norderstedt Marketing järjestö. Norderstedt pyrkii olemaan mukana pilottihankkeissa ja ensimmäisessä aallossa. Kaupunki toteuttaa osallistuvaa budjetointia. Vanhan kalkkikivikaivoksen rakennusten muuntaminen kulttuuritehtaaksi vahvistaa uudistuvan kulttuurikaupungin mainetta.

YHTEENVETO KAUPUNGEISTA 2/2

KAUPUNKI	KEHITTÄMISOTE
Sittard-Geleen Hollanti	Vajaan 100 000 asukkaan Sittard-Geleen panostaa vahvasti markkinointiin ja mielikuvien luomiseen kaupungista, jossa on tieto-osaamista, edellytyksiä innovaatioille, historiallista perintöä sekä sopiva sekoitus rauhallista maaseutua ja elävää kaupunkia. Kaupungin kehittämistä leimaa vahva brändäystyö, joka kattaa kaikki perinteiset toimialat sekä paikalliset erityisyydet. Brändäyksen taustalla on toimijoiden yhteenliittymä BrandPartners. Kaupunki hyödyntää markkinoinnissaan paikallisia yksityisen sektorin menestystarinoita. Kaupungilla ja toimijoilla on yhteinen kaupunkiportaali, joka palvelee yrityksiä, investoreita ja matkailijoita. Matkailijoille suunnatussa viestinnässä ja attraktioiden markkinoinnissa on huomioitu esimerkiksi myös erilaiset marginaaliryhmät (digiosaajista larppaajiin).
Växjö Ruotsi	Växjö on rakentanut yli 20 vuotta määrätietoisesti vihreää kaupunkia ja siihen liittyvää brändiä, visio ja tavoite edellä. Asukaskohtainen hiilijalanjälki on nykyisin Euroopan pienimpiä. Kaukolämpöä tuotetaan 90% uusiutuvasti biomassalla. Paikallisliikenteen bussit kulkevat paikallisella biokaasulla. Kestäviä ratkaisuja (kuten puurakentamista), puhdasta teknologiaa ja yrityssektoria esitellään myös aktiivisesti ulkomaisille delegaatioille hyvin tuotteistettujen opintomatkojen muodossa.
Ystad Ruotsi	Pieni vajaan 20 000 asukkaan Ystad ratsastaa televisiosarjan kotikaupungin maineella. Kulttuuri-imagoa vahvistetaan mm. katutaiteen keinoin. Nuorten pääsyä työelämään vauhditetaan yhteistyössä muiden seutukuntien kanssa vahvistamalla yhteistyötä PK-sektorin kanssa. Kunnan elinvoimaisuutta kehitetään muutenkin vahvassa yhteistyössä muiden lähikuntien kanssa.

Kaupunkikortit

Bottrop
Helsingborg
Lund
Norderstedt
Växjö
Ystad

BOTTROP

Saksa

#energiatehokkuus
#vähähiilisyys
#living lab
#public-private-people

Perinteikäs hiilikaivoskaupunki on pyrkinyt energiatehokkaan rakennetun ympäristön mallikaupungiksi vuodesta 2010 lähtien. Tässä työssä 1 4 000 rakennusta toimii living lab ympäristönä. Innovation City Bottrop -kehityshankkeen yhtenä tavoitteena on tuottaa monistettava "Blueprint" -malli kokonaisvaltaisesta energiatehokkuuden edistämisestä rakennuskannassa (vientituote).

2020: 50% CO2 vähennystavoite. Hankkeella 1,8M€ perusvuosibudjetti. 200+ käynnissä olevaa energiatehokkuusprojektia. Saavutettu 7,82% peruskorjausaste (vrt. Suomi 0,5-1%)

KAUPUNKI-BRÄNDI

Innovation City Management GmbH:lla 25 työntekijää, joista 4 keskittyy puhtaasti viestintä ja PR-tehtäviin. Ydinkeskustassa sijaitsevaa Marketplace Climate Protection -näyttelytilaa vuokrataan yrityksille, mutta siellä järjestetään myös avoimia tilaisuuksia sidosryhmille, vierailijoille ja kaupunkilaisille.

LIIKENNE, KAAVOITUS JA INFRA

Innovation City Bottrop -hanketta johtaa Innovation City Management GmbH, joka fasilitoi ja koordinoi Innovaatiotyötä, sekä kiinnittää esim. Partner Networkin saneerauskohteisiin. Hankkeessa on tehty 18 kk analyysityö pilottialueen osalta, joka kattaa infrastruktuurin lisäksi sosiaalisia näkökulmia.

PALVELU-TUOTANTO

Ilmaiset energiatehokkuuden konsultointikioskit asukkaille. Kaupunki tarjoaa digilustan talon omistajille, missä voi tarkistaa mitä heidän osoitteessaan voi tehdä energiatehokkuuden parantamiseksi. 5 aktiveettiklusteria ja aluekohtaiset manageritoimikunnat (Asuminen, työskentely, energia, liikkuminen, kaupunkisuunnittelu). Kehittämishanke liitetty myös kaikkien oppiasteiden opetukseen. Asukas saa jopa 25% tuen kaupungilta energiatehokkuusinvestointiin.

HYVINVOINTI

Ei vain energiatehokkuusteknologiaa, vaan myös elämänlaatua, osallistumista ja kestävämpiä elämäntapoja. Muutosta johdetaan lokalisoiduilla kaupunginosakohtaisilla projekteilla ja toimenpiteillä.

ASUKKAAT MUKANA KEHITYSTYÖSSÄ

Pilottialueen 22 000 asukasta (noin 30% asukkaista) allekirjoitti vetoomuksen Innovation City työn käynnistämiseksi.

LUE LISÄÄ

ICLEI Case Studies: InnovationCity Ruh - Modelstadt Bottrop. 2014
www.icruhr.de/fileadmin/media/downloads/ICLEI_cs_169-Bottrop_2014.pdf

HELSINGBORG

Ruotsi

#visio2035
#ennakointi
#avoin rahasto
#yhteistyökuntakomitea
#palvelumuotoilu

Toimintaa ohjaa visio Helsingborg 2035 ja toimeenpanon strateginen suunnitelma Översiktsplan, 2010. Kaupunki on perustanut rahaston Visionsfonden, josta kuka tahansa voi hakea tukea hankkeelle, joka edistää Helsingborg 2035 visiota.

Kaupunki edistää yhteistyötä ympäröivien kuntien kanssa, jotta koko alue voi nousta kilpailukykyiseksi ja toimia avainasemassa liikenteen ja kulttuurin osalta Juutinrauman alueella. Viihtyisää kaupunkia halutaan luoda myös järjestämällä lisää tapahtumia kaupungissa.

KAUPUNKI- BRÄNDI

Helsingborg tekee yhteistyötä Helsingørin kanssa vahvistaakseen yhteistä kilpailukykyä. Niiden yhteistyö keskittyy erityispiirteiden (hieno paikka asua, hyvät liikenneyhteydet ja kiehtova paikka vierailia) vahvistamiseen. Työvoiman houkuttelemista varten kaupunki tunnistaa, että sen on luotava edellytykset dynaamiselle elinkeinolle eheyttämällä yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Tämän lisäksi kaupunkitilojen laatu ymmärretään ja koetaan vetovoimatekijäksi..

LIIKENNE, KAAVOITUS JA INFRA

Helsingborg haluaa tiivistyä, sekä kaupungissa, että maaseudulla, tehostaakseen tilankäyttöä ja luoda siten paremmat edellytykset liikkumiselle, samalla tarjoten tilaa luonnolle ja maanviljelylle. Suurimmat erot vanhaan toimintamalliin (ennen 2010) on rakennetun ympäristön tiivistäminen ja joukkoliikenneverkostoon sovittaminen. Erityisesti on painotettu sosioekonomisesti heikkojen alueiden tiivistämistä parantaakseen niiden tilannetta. Ympäristön kannalta on huomattavaa, että maankäytössä on otettu käyttöön ns. "Balansointi-periaate", jonka mukaan jokaisen uuden käyttöön otetun alueen luontoarvoja on säilytettävä, jos ne eivät ole siirrettävissä toiselle alueelle (malli jota on tuotu Malmöstä ja Lundista).

PALVELU- TUOTANTO

Kaupungilla on oma palvelumuotoiluvalmentaja, joka tukee luovaa lähestymistapaa kaupungin palvelujen kehittämiseksi. Ympäröivien kuntien kanssa on perustettu yhteistyökomitea Familjen Helsingborg, joka hoitaa kaiken yhteistyön kuntien välillä (infra ja joukkoliikenne-, elinkeino-, oppimis-, avoimuus- ja ympäristö-teemojen alla). Työtä ohjataan projektitaatuisesti, jossa eri tavoitteilla on eri vastuukunnat.

VUOSITTAISTA ENNAKOINTIA

Käytännön haasteiden ennakkointia varten Helsingborg laatii vuosittaisen trendianalyysi yhteiskunnallisista muutoksista.

LUE LISÄÄ

<https://helsingborg.se/kommun-och-politik/helsingborg-2035/>
<https://trendomvarld.helsingborg.se/>

LUND

Ruotsi

#opiskelukaupunki
#maahanmuuttajien
kotouttaminen
#kyltien elävöittäminen

Lundin ja 20 km päässä olevan Malmön kaupunginhallitukset tekevät yhteistyötä nimellä MalmöLund. Kaupungit ovat myös luoneet ympäryskuntien kanssa oman yhteistyöhallituksen MalmöLund- regionen.

Agenda 21:n on panostettu syntyajoilta 1990-luvulta lähtien. Ympäristöohjelma mainitaan kaikissa dokumenteissa kestävyuden ohjenuorana. Sen osalta on myös nimetty 6 fokusaluetta ja 6 tavoitetta.

KAUPUNKI-BRÄNDI	Yliopiston houkuttelevuuteen panostetaan (Lund opiskelukaupunkina), kansainvälistymistä autetaan tarjoamalla palveluita useilla kielillä. Kaupungin "sieluun" ja kaupunkikeskustaan panostetaan. Kaupungin kasvu perustuu myös tulevaisuudessa yhä enemmän maahanmuuttoon ja ulkomaisiin osaajiin.
LIIKENNE, KAAVOITUS JA INFRA	Pendelöinti suunnitellaan pääasiassa yhteistyössä Malmön, Kööpenhaminan ja MalmöLund-alueen kuntien yhteiskomiteassa. Raideliikennettä tukee tulevaisuudessa "superbussit". Brunnsnög on uusi rakenteilla oleva 40 000 asukkaan ja työntekijän kaupunginosa yliopiston lähetyvillä, mistä yritetään tehdä maailman johtava tutkimus- ja innovaatioympäristö sekä kestävän kaupunkirakentamisen edelläkävijä.
PALVELU-TUOTANTO	Suurten ikäluokkien eläköityminen aiheuttaa puutetta esimiehistä, varsinkin julkisella puolella. Tähän on reagoitu uudistamalla julkisia organisaatioita ja vähentämällä hierarkisia rakenteita. Nuorten on vaikea löytää työtä, mikä aiheuttaa painetta hyvinvointipalveluille, jonne on myös vaikea löytää työntekijöitä. Maan keskiarvoon verrattuna Lundissa on enemmän työntekijöitä hyvinvointi-, yrityspalveluissa ja koulutuksessa. Keskustaa - <i>kaupungin sielua</i> - ja palveluita kehittämällä pyritään aktiivisesti vastaamaan kaupunkilaisten kasvaviin odotuksiin ja vaatimuksiin.
HYVINVOINTI	Maahanmuuttajien sujuvaa kotouttamista varten Lund on perustanut Lundaupproppet-projektin, jonka avulla kartoitetaan olemassa olevaa rakennuskantaa ja luodaan monipuolista palvelualustaa uusien kotien löytämiseksi uusille (erityisesti maahan muuttaville) asukkaalle.
YRITTÄJÄ-PÄIVIÄ JA KYLIEN ELÄVÖITÄMISTÄ	Lund Grand Prix tuo kaupungin, yritykset ja muut liiketoiminnasta kehittyneet yhteen yhden päivän ajaksi mielenkiintoinen ohjelman ympärille. Industrinatten -tapahtuma järjestetään yhdessä Malmön kanssa, mikä tuo yrityksiä ja nuoria kykyjä yhteen. Fokus Genarp (2016-18) on kunnan projekti siitä, miten elävöittää ja kasvattaa kylää Lundin maaseudulla. Kehitystyötä tehdään yhdessä kuntalaisten kanssa kysymyksellä "mitä voimme yhdessä tehdä?".
LUE LISÄÄ	https://lund.se/kommun--politik/politik-och-demokrati/visioner-och-framtidsideer/ https://lund.se/globalassets/lund.se/kom_pol/sa-har-arbetar-vi-med/fokus-genarp/rapport--di-alog-fokus-genarp-lores.pdf

NORDERSTEDT

Saksa

#ilmastotalkoot
#lentokentän lähellä

Mukana ilmastotalkoissa jo vuodesta 1995 ja pyrkii kehittymään kestävä kehityksen kaupunkina mm. osallistumalla erilaisiin pilottihankkeisiin. Myös kaupungin elinkeinoelämää on pyritty saamaan mukaan näihin ponnisteluihin. Tavoitteena on kestävä kasvu metropolin kupeessa, hyvän elinympäristön, kestävä arkielämän ja uudistuvan elinkeinoelämän kaupunkina.

Asukasluku: 76 700 (2015), kasvu noin < 1% vuodessa. 41 min junalla Hampurin päärautatieasemalta, autolla 20 min lentokentältä. Tavoite: Ei CO2-päästöjä vuonna 2040.

KAUPUNKI- BRÄNDI

Imagotyöstä vastaa Norderstedt Marketing e.V. (sadan jäsenyhteisön järjestö), joka korostaa kaupungin keskeisen sijainnin merkitystä niin asukkaiden kuin yritystoiminnan houkuttelemisessa. Myös kaupungin kunnianhimoiset ilmastotavoitteet noteerataan brändin rakentamisessa. Mottoja ovat mm. "Kaupunki vihreän keskellä" ja "Täällä on enemmän kuin luulisi". Kehitysyhtiö Egno huolehtii suurten kehittämishankkeiden (Nordport & Frederikspark) viestinnästä ja markkinoinnista.

LIIKENNE, KAAVOITUS JA INFRA

Kalkkikivikaivoksen tehdasrakennuksesta remontoitu Kulturwerk avasi uusia vapaa-ajanviettomahdollisuuksia kulttuurin parissa.

PALVELU- TUOTANTO

Lähes kaikkien kaupungin talouksien on mahdollista liittyä paikalliseen laajakaistaverkkoon, jonka kaupungin liikelaitos wilhelm.tel omistaa. Myös langaton verkko (400 tukipistettä) on yhä useampien saatavilla.

HYVINVOINTI

Kaupungin alueella on paljon mahdollisia aktiiviseen vapaa-ajan viettoon. Kaupunki toteuttaa osallistuvaa budjetointia.

METROPOLIN LENTO- KENTÄSTÄ ELINVOIMAA

Norderstedt on hyvin tietoinen Hampurin (ja sen lentokentän) läheisyyden keskeisestä merkityksestä kaupungin elinvoimaisuuteen. Kaupunkiin on muuttanut uusia yrityksiä ja työpaikkaomavaraisuutta pyritään jatkossakin kasvattamaan. Kaupunki on osallistunut ilmastotalkoisiin jo pitkään, mutta vähitellen ympäristökäänne alkaa näkyä myös kaupungin elinkeinoelämän kehityksessä.

LUE LISÄÄ

<https://www.abendblatt.de/region/norderstedt/article205796837/Norderstedt-ist-bei-m-Klimaschutz-Spitze.html>
https://www.norderstedt.de/media/custom/1917_6326_1.PDF?1481874114

VÄXJÖ

Ruotsi

#seutumarkkinointi
#ensimmäisenä liikkeellä
#ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen

Växjön tavoitteita:

Fossiilivapaa kunta viimeistään vuonna 2020.

Asukaskohtaiset CO2-päästöt 65% pienemmät vuoteen 2020 mennessä.

Vuonna 2020 autoliikennettä 6300 km/as/v.

Toimitiloissa energiankäyttö vähenee 20% ajalla 2010-2020.

50% uudisrakentamisesta puupohjaista viim. 2020.

Asukaskohtainen energiankäyttö vähenee 20% vuodesta 2008 vuoteen 2020.

KAUPUNKI- BRÄNDI

Växjö tunnetaan laajasti heidän itsensä markkinoimana "maailman vihreimpänä kaupunkina". Tämä johtuu laajalti siitä, että kaupunki oli ensimmäinen kaupunki maailmassa joka julisti pyrkivänsä vapaaksi fossiilista polttoaineista jo 1991. Tänä päivänä tavoite on vuodessa 2030. Kaupungilla on tänä päivänä Euroopan alhaisimpia CO2-päästöjä asukasta kohti ja tämä on saavutettu vahingoittamatta taloudellista kasvua. Växjö saikin Euroopan komissiolta vuodelle 2018 ympäristötunnustuksen European Green Leaf Award.

Växjö perusti Alvestan ja seudun elinkeinon kanssa osakeyhtiön Växjö & Co, joka markkinoi seutua sekä yrityksille että turisteille, hoitaa Växjön turisticommissiota ja ylläpitää tehokkaat markkinointi-verkkosivut.

LIIKENNE, KAAVOITUS JA INFRA

Kaupunki omistaa puupolttolaitoksen joka tuottaa 90% kunnan lämmöstä ja 25% sähköstä (puuaines lähialueen teollisuuden ylijäämää). Kaupunki vaatii kaikkien uusien rakennusten liittämistä kaukolämpöverkostoon. Suurimmat haasteet hiilineutraalisuudelle on joukkoliikenne, jonka osuus päästöistä on ylivoimaisesti suurin. Kaupungin bussit käyvät biokaasulla, joka on tuotettu kaupungin tuottamasta biojätteestä.

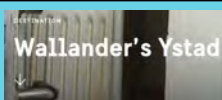
PAKETOIDUT BUSINESS VIERAILUT

Växjön kaupunki markkinoi tutustumispaketteja järjestöille, yrityksille, ym. joiden avulla pääsee näkemään kuinka Växjössä toimitaan mallikkaasti varsinkin ympäristöasioissa, kuten ilmastopolitiikka, Agenda 2030, biokaasutuotanto, passiivien energiarakentaminen ja puurakentaminen. Växjöllä on kansainväliset kaupunkipartnerit Etelä-Afrikassa, Serbiassa, Vietnamin ja Kosovossa, joiden kanssa tehdään yhteisiä projekteja.

LUE LISÄÄ

www.vaxjo.se/sustainable
<http://www.vaxjo.se/sidor/hallbarhet-och-miljo/kommunens-hallbarhetsarbete/broschyner-och-trycksaker.html>
<http://www.vaxjo.se/sidor/politik-och-demokrati/engelska---english/sustainable-utveckling/technical-visits.html>

YSTAD Ruotsi

#kulttuuri
#syryjätymisen ehkäisy
#pk-yritykset

Koko kunnan laajuinen strategia on vuodelta 2005 ja sen nähtiin vanhentuneen. Kokonaan uuden strategian sijaan päätettiin tehdä täsmällisempi strategiakorjaus (poissulkien kaupunkia ympäröivä maaseutu).

Strategialle valitut oleelliset taustatrendit ovat jatkuva globalisaatio, kaupungistuminen, kestävämpi yhteiskunta, vanheneva väestö, "istumme liikaa", individualismi, jokainen kaupunki haluaa olla uniikki [kaupunki-individualismi].

KAUPUNKI- BRÄNDI

Ystad toimii kansainvälisesti tunnetun Wallander-sarjan näyttämönä ja on asia, jota kaupunki haluaa markkinoinnissaan vahvasti ylläpitää. Kulttuurin näkyvyyden lisääminen nähdään olennaisena houkuttelevuuden tekijänä ja osa ylintä ohjausta nähdään katutaiteen lisäämistä tärkeänä.

LIIKENNE, KAAVOITUS JA INFRA

Sataman siirtäminen ja maan uudelleenkäyttö asumiseen mahdollistaa tulvien ehkäisyä (maantasa nostamalla ja vallien rakentamalla) ja nähdään siksi pitkällä tähtäimellä hyvin kannattavaksi. Muuten uusi strategia enimmäkseen vähentää edellisen strategian haittavaikutuksia siten, että vähemmän kulttuuri- ja ympäristöarvoltaan arvokasta maaseutua käytetään rakentamiseen (tiivistetään asutusta aiempaa strategiaa enemmän).

PALVELU- TUOTANTO

Ihmisiä muuttaa kaupunkiin hakien läheisyyttä mereen, miellyttävää asuinympäristöä ja hyviä peruspalveluita (koulut ja vanhusten hoito). Opiskelu on suurin syy poismuutolle. Jotta saisi poismuuttaneet opiskelijat palaamaan, Ystad panostaa erityisesti kouluihin ja lasten hoitoon.

KUNTIEN VÄLISTÄ VASTUUN JAKOA JA PIEN- YRITTÄJIEN AKTIVOIMISTA

Ystad on mukana neljän kunnan yhteistyöelimen Sydöstra Skånen (SÖSK) kautta, jonka tehtävä on houkutella alueelle niin asukkaita, yrityksiä kuin vierailijoita. SÖSK on määrittänyt vastuualueen jokaiselle kunnalle: infra, EU-kyvykkyyden nosto, Ystad seudullisena keskustana, "SÖSK määränpäänä" (vapaa käänös). Skånessa on analysoitu, että nuorten on helpompaa löytää työtä pienistä firmoista, ja nämä edustava suurimman osan elinkeinosta. Siksi itäisen Skånen kunnat on aloittanut EU-rahoitteisen yhteistyöprojektin pienyritysten voimaannuttamiseksi koko alueella.

LUE LISÄÄ

https://www.ystad.se/globalassets/dokument/sam/planavdelningen/fop-ystad/fop-ystad-antagen-av-kf-20160615-94_mindre-fil.pdf
http://www.ystad.se/globalassets/dokument/lou/politik/dokument/sosk_infrastrukturstrategi.pdf

4. NYKYTILA, TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET JA MALLIT MUUALLA

**Missä Porvoo on hyvä, mitä pitäisi kehittää ja
mitä muissa kaupungeissa tapahtuu?**

PORVOON NYKYTILA, KAUPUNKIEN TULEVAISUUSKUVIA JA PARHAITA RATKAISUJA

Porvoon nykytilaa analysoitiin olemassa olevan aineiston avulla. Tavoitteena oli tunnistaa Porvoolle elinvoimaa tuovia vahvuuksia, tunnistettuja kehittämiskohteita ja odotuksia tulevaisuudesta. Lähteenä nykytilan analyysiin oli kaupungin aineisto (tutkimukset, selvitykset, suunnitteluasiakirjat yms.), jonka kaupungin strategia työryhmä kokosi työn alussa. Aineistoa tarkasteltiin erityisesti niiden teemojen osalta, jotka viitekehityksen lailla ohjaavat strategiatyötä:

- I KAUPUNGIN KASVAMISEN EDELLYTYKSET
- II ASUKKAIDEN ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖN KEHITYS
- III YHDYSKUNTARAKENTEEN KEHITYS
- IV ELINKEINORAKENTEEN KEHITYS
- V TYÖELÄMÄN MUUTOS

Aineistoon nojautuvan nykytilan kuvauksen lisäksi raportissa pohditaan Porvoon kaltaisten kaupunkien tulevaisuuskuvia ja tarjotaan esimerkkejä mielenkiintoisimmista toimintamalleista seitsemästä kaupungista Pohjois-Euroopasta. Analyysin alussa esitellään Porvoon kaupungin laajennetun johtoryhmän SWOT-yhteenvetotaulukko Porvoon tunnistetuista vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhista.

SWOT

LAAJENNETTU JOHTORYHMÄ JA PROJEKTIRYHMÄ

Vahvuudet

- ”**Paikan sielu**” (kaksikielisyys, kaunis, Vanha Porvoo, perinteikäs, luonnonläheinen, kansallinen kaupunkipiisto, joki, saaristo), **tunnettuus ja hyvä maine**.
- **Viihtyisä ja miellyttävä asuinympäristö**, 95 % porvoalaisista suosittelisi Porvoota asuinpaikkakuntana, 87 % ulkopaikkakuntalaisista voisi kuvitella asuvansa Porvoossa
- **Aito kaupunki, maakuntakeskuksen palvelut**
- **Työllisyysaste maan huippua** (74 %), työpaikkaomavaraisuus (93,3)
- **Muuttoliikkeen rakenne**: Porvooseen muuttaa koulutettua ja hyvätuloista väkeä, lapsiperheitä
- **Kilpilahden alue on Suomen merkittävimpiä osaamiskeskittymiä** (”Suomen suurin insinööritoimisto”) ja kiertotalousklustereita
- Kansallisesti **merkittävä matkailukaupunki**
- **Ilmastonmuutoksen hillinnän edelläkävijäkaupunkeja** (mm. energiatehokas kaavoituksen kehittäminen, Suomen vihrein kaukolämpö)
- Tiiviit **joukkoliikenneyhteydet pääkaupunkiseudulle bussilla**
- **Vahvasti resursoidut kaksikieliset palvelut, lähitulevaisuudessa myös modernit koulu- ja päiväkotitilat**: on päätetty valtakunnallisessa mittakaavassa merkittävän suurista investoinneista kouluihin ja päiväkoteihin
- **Liikunta- ja urheilumahdollisuudet**

Heikkoudet

- **Henkinen ilmapiiri**, sisäänpäin kääntyneisyys, **eripuraisuus** ja riitely
- **Raideliikenne** (nopea joukkoliikenneyhteys) Helsinkiin **puuttuu**
- **Kilpilahden ympäristövaikutukset**
- **Nuoret muuttavat** pois kaupungista **opiskelupaikan/ työn perässä**
- **Profiloituminen opiskelukaupunkina, ilmastonmuutostyön brändäys**
- Ydinkeskustan (**torin alue**) elävyys ja viihtyisyys
- Kaupungin **sisäinen joukkoliikenne**

Mahdollisuudet

- **Metropolialueen kasvun hyödyntäminen** käytännön toimenpiteillä, kiinnittyminen metropolin yhdyskuntarakenteisiin
- Kansainvälisen **lentokentän läheisyys**
- **Pendelöinti** pääkaupunkiseudulle mahdollisimman **sujuvaksi ja ilmastoystävälliseksi**
- **Kestävän liikkumisen edistäminen** (kävely, pyöräily, joukkoliikenne, yli 80 % väestöstä asuu 8 km päässä torilta)
- Kilpilahdesta **maailmanluokan bio- ja kiertotalouskeskittymä**
- Keskustan eri osien kehittäminen toimivaksi kokonaisuudeksi (tuore **keskustan ”kehittämisinto”**), keskusta ”pöhinää”
- **Arts & crafts** elämäntyyli, monipuolinen ja korkeatasoinen ravintolakulttuuri, tapahtumat, luovat alat, **urbaani kulttuuri luo mahdollisuuksia** profiloitua trendikkääksi kaupungiksi
- **Kaupunkiasumisen ja -kulttuurin kehittäminen**, kysyntää syntymässä aiempaa monimuotoisemmalle asuntotuotannolle ja tiivistämiselle (erit. kerrostalorakentaminen) varsinkin keskustassa, Länsirannalla ja asemanseudulla (preferenssien muuttuminen ja ikääntyminen)
- **Lähiökehitystyön hyvien käytäntöjen levittäminen**, yhteisöllisyyden, vapaaehtoistyön ja kansalaisaktiivisuuden tukeminen
- Hyödynnetään tyytyväisiä matkailijoita: 93 % Porvoossa vierailleista matkailijoista haluaa suositella Porvoota matkailukohteena.
- **Kaupunkibrändin kehittäminen ja monipuolistaminen** (ilmastonmuutostyö, elinkeinoelämä) yhdessä yritysten kanssa
- **Maahanmuuton**, kansainvälisten opiskelijoiden ja työvoiman **hyödyntäminen**

Uhat

- **Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset** kaupungin palveluihin ja **talouteen (tulot puolittuvat, velat jäävät)**
- **Palvelutuotannon kustannusten kasvu** väestön ikääntyessä ja huoltosuhteen heiketessä
- **Edunvalvonta heikkenee valtakunnallisessa kontekstissa**
- **Joukkoliikenneyhteyksien heikkeneminen pääkaupunkiseudulle** (Helsinki ”bulevardisoi”, joukkoliikennematkasta saattaa tulla hankala ja aikaa vievä)
- Alueen **koulutusmahdollisuuksien heikkeneminen**
- **Metropolialueen periaferiatoimintojen pyrkimys pakkautua ulkokehälle**, ja tästä syntyvät kielteiset ympäristövaikutukset, **lukitsee maankäyttömahdollisuuksia** (maa-ainesten otto, kaatopaikat, lentokenttä, voimalaitokset, varastoalueet ...)
- **Eriarvoistuminen kasvaa**, köyhyys ja syrjäytyminen lisääntyvät
- **Asumisen kallistuminen**, aiheuttaa poismuuttoa naapurikuntiin
- **Vanha Porvoo houkuttelee enää vain turisteja**
- **Jännite perinteen ja kaupungin kehittämisen välillä**

- Porvoon olemassa olevaa omaleimaista rakennetta (kompaktia kaupunkimaisuutta pienessä kaupungissa maaseudun ympäröimänä lähellä Helsinkiä) pidetään suuressa arvossa ja se nähdään keskeisenä vetovoimatekijänä. Yleisesti arvoissa näyttäytyy se, että kehitetään sitä mitä on sen sijaan, että pyrittäisiin jotenkin poistamaan tai häivyttämään nykyisiä piirteitä tai rakenteita.
- Sijainti suhteessa Helsingin metropolialueeseen nähdään tärkeänä ja se tunnistetaan kasvun potentiaaliseksi ja kriittiseksi tekijäksi, mutta siitä miten tämä käytännössä toteutetaan ei ole kovin paljon pohdintaa.
- Porvoo seutukunta kuuluu vuonna 2014 Uudenmaan kunnista niiden neljän kunnan joukkoon, joissa käydään eniten töissä oman kunnan sisällä. Porvoossa luku on 65% ja Helsingissä 77%. (Alueelliset kehitysnäkymät 2017)
- "Porvoo sai eniten muuttovoittoa pääkaupunkiseudun kunnista (Sipoo, Espoo, Vantaa) lukuun ottamatta Helsinkiä, jolle Porvoo kärsi eniten määrällistä tappiota." (Timo Aro, muuttoliikeanalyysi)
- Teollisuus on tärkeä ja merkittävä taloudellinen voimavara alueella, mutta sitä ei tunnuta käyttävän osana alueen imagon ja brändin rakentamista.
- Porvoo sai muuttovoittoa keski- ja hyvätuloisista muuttajista sekä muuttotappiota pienituloisista.
- "Alerakenteen tulevan kehityksen kannalta on merkityksellisintä Porvoon fyysinen, toiminnallinen ja henkinen kiinnittyminen metropolialueeseen. Tämä edellyttää sekä valintaa että aktiivista kytkeytymistä kaikkiin mahdollisiin laajan metropolialueen yhteistoimintarakenteisiin ja -järjestelyihin sekä tuleviin sopimuksellisiin järjestelyihin." (Timo Aro, muuttoliikeanalyysi)
- Porvoossa elämäntyyliin perustuvan vetovoiman potentiaalia "arts and crafts Piilaakso".
- Ilmastonmuutoksen hillintä ja HINKU-työ ei leimaa tai näy vahvasti muussa kehittämistyössä.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ TULEVAISUUDESSA

- Ikääntymisen vaikutukset peruspalveluihin, elinkeinoihin ja huoltosuhteeseen
- Metropolisaatio ja sen vaikutus lähiseudulle
- Maahanmuuton vaikutukset
- Hiilineutraali talous ja fossiilisen teollisuuden hiipuminen, investointien siirtyminen harmaasta vihreään teknologiaan.
- Kilpailu globaaleista osaajista
- Data uutena öljynä
- Kulutuksen palvelullistuminen ja palveluorientoitunut liiketoiminta
- Liikenteen, asumisen preferenssien ja rakennuskannan muuttuminen
- Ammattien häviäminen
- Kaupan rakennemuutos

BENCHMARK & PARHAITA KÄYTÄNTÖJÄ

- Kuntayhteistyö MALPE-suunnittelussa.
- Palveluiden tarjoaminen vierailta kielillä ja muut palvelut kansainvälisille asukkaille/vieraille.
- Hierarkioiden poistaminen kuntaorganisaatioista nuorten osaajien houkuttelemiseksi.
- Vihreä toimiala ja living lab kuolevan harmaan talouden tilalle.
- Osallistuva budjetointi.
- Kuluttajat osana living lab testiympäristöä.

- Väestön vanhenemisesta on paljon pohdintaa ja se nähdään myös työpaikkoja tarjoavana mahdollisuutena.
- Keskusta nähdään elinvoimaisena palveluiden kannalta; luonto- ja liikuntapalveluiden rooli asukkaiden ennaltaehkäisevän terveydenhuollon kannalta nousee esiin.
- Parhaat arvionsa Porvoo saa asuinympäristön viihtyisyydestä ja hyvästä kasvuympäristöstä lapsille, heikoimmat opiskelumahdollisuuksista ja työpaikkojen tarjonnasta (Muuttohalukkuus kaupunkeihin 2016),
- Huoltosuhteen ja väestörakenteen muutoksen odotetaan jatkuvan ja vahvistuvan lähivuosien aikana. Väestön ikääntyessä ja huoltosuhteen heiketessä edessä on tarve hillitä jatkuvaa kustannusten kasvua. Tämä edellyttää palveluntuotannon vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantumista. Kehitys tulee entistä voimakkaammin muuttamaan hyvinvoinnin edistämistyön ja palvelutuotannon painopisteitä. Myös kasvanut maahanmuuttajien määrä sekä vammaisten henkilöiden tarpeet vaikuttavat painopisteisiin.” (Hyvinvointikertomus)
- Lasten kehitysympäristöt ovat vaarassa muuttua hyvin erilaisiksi, jos niukkuus kaikille suunnatuissa palveluissa jatkuu ja esim. harrastustoiminnan maksullisuus lisääntyy. “(Hyvinvointikertomus)
- “Tulevaisuuden peloissa keskeisimmäksi nousevat luonnon saastuminen ja sairaudet. “ (aikuisilla.) (Hyvinvointikertomus)
- Peruskoulussa ollaan huolissaan yksinäisyydestä ja uupumuksesta, niiden lisääntymisestä, sama lukiossa ja ammattikoulussa. Lukiossa ja ammattikoulussa lisäksi ylipaino huolestuttaa. (Kouluterveyskyselyn tulosten tarkastelu)
- Keskustan uudistamisen suunnitelmissa yhteistä inhimillinen mittakaava ja katutilan elävöittäminen monenlaisilla toiminnoilla ja kaikille julkisella tilalla. Keskusta kaupunkilaisten oleskeluun. (Keskustan suunnittelukilpailun aineistot).

TOIMINTAYMPÄRISTÖ TULEVAISUUDESSA

- Ikääntymisen vaikutukset peruspalveluihin, elinkeinoihin ja huoltosuhteeseen
- Maahanmuuton vaikutukset perus- ja erikoispalveluihin
- Uusiutuva ja hajautettu energiantuotanto, viisas liikkuminen, oikeus liikkumiseen
- Energian ja liikenteen uudet palvelut
- Datatalous, asioiden Internet, digitaaliset palvelut
- Yksilölliset preferenssit, kulutuksen palvelullistuminen ja palveluorientoitunut rakennettu ympäristö
- Jakamistalous, uusi yhteisöllisyys

BENCHMARK & PARHAITA KÄYTÄNTÖJÄ

- Kuntayhteistyö MALPE-asioissa.
- Keskusta-alue kaupungin *sieluna* ja kaupunkitilan laatuun panostaminen.
- Palveluiden tarjoaminen vierailta kielillä ja muut palvelut kansainvälisille asukkaille/vieraille.
- Rakennuskannan kartoittaminen ja maahanmuuttajien matchmaking sopivien asuntojen kanssa.
- Hierarkioiden poistaminen kuntaorganisaatioista nuorten osajien houkuttelemiseksi ja henkilöstön sukupolven vaihdoksen vauhdittamiseksi.
- Osallistuva budjetointi.
- Vision toimeenpanoa tukeva rahasto.

- Kaupunkisuunnittelun tavoitteina toistuu kevyt liikenne ja inhimillinen mittakaava.
- "Tosin mm. niin sanoen peltomarkettialueiden kuten Lommilan kauppakeskuksen toteuttamisessa on ollut enemmänkin kyse viranomaisten vastustuksesta, samoin kuin edelleen tapetilla olevan Porvoon Länsirannan hypermarketin ja aiemmin Vihdin Nummelan Ideaparkin osalta" (Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2017, s.28)
- Arkkitehtitoimisto Muuan näkee, että kolme erillistä keskustaa on mahdollisuus, mutta myös riski, jos niiden kehitykset haittaavat toisiaan. Kolme eri toiminnallisuutta jotka yhdessä kokonaisuus (Keskustan suunnittelukilpailun aineistot)
- "Porvoon keskusta-alueet, itäinen ydinkeskusta, Länsiranta ja Vanha Porvoo muodostavat kokonaisuuden, jonka kehittyminen ja vetovoima ratkaisevat pitkälle koko kaupungin kehittymisen. Tämän takia on tärkeää, että varsinkin itäisen keskusta-alueen ja siihen liittyvän Empire-alueen kehittymisedellytykset voidaan varmistaa. Kehittyvä keskusta vaatii sekä uusia ajanmukaisia liike- ja toimitiloja että uusia viihtyisiä asuntoja alueelle. Myös liikenteen toimivuus on tärkeää, samoin ympäristön korkea laatu, esteettömyys ja korkealaatuinen kevyen liikenteen ympäristö." (Kaupunkikehityslautakunnan pöytäkirja keskustan suunnittelusta)
- "Uusia yrityksiä alueelle toivotaan lisää, myös yritysalueiden kautta." (Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2017, s. 75)
- Yleiskuva: Kevyt liikenne, yksityisautoilun tarpeen vähentäminen. Kolme eri keskustaa lähellä toisiaan, selkeä kaupallinen keskus olemassa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ TULEVAISUUDESSA

- Ikääntymisen vaikutukset MAL-suunnitteluun
- Metropolisaatio ja sen vaikutus lähiseudulle
- Uusiutuva ja hajautettu energiantuotanto, älykkäät sähköjärjestelmät, energiatehokkuus
- Kutsupohjainen liikenne, autonomiset ajoneuvot, jaettu liikenne, liikkumispalvelut
- Tiivis yhdyskuntarakenne
- Liikenteen, asumisen preferenssien ja rakennuskannan muuttuminen
- Kaupan rakennemuutos kasvattaa verkkokauppaa
- Lyhyet etäisyydet tehokkaan yhdyskunnan ja "10 minuutin kaupungin" edellytyksenä.
- Yhteisölliset tilat ja uusi yhteisöllisyys.

BENCHMARK & PARHAITA KÄYTÄNTÖJÄ

- Maankäytön balansointi/kompensointijärjestelmä
- Kuntayhteistyö MALPE-suunnittelussa.
- Ympäryskuntien yhteistyökomiteat esim. liikenteen suunnittelussa
- 14 000 rakennuksen living lab ympäristöä Public-Private-People-Professor yhteistyömallilla; energiatehokkuutta, elämänlaatua ja sosiaalista kestävyyttä.
- Kevyen liikenteen edistäminen.

- Suomen seutukuntien kilpailukyvyyn kehitystä tarkastelevassa selvityksessä Porvoo tunnistetaan vahvaksi toimijaksi teollisuuden, työn tuottavuuden, työllisyyden ja koulutuksen saralla. Yritysdynamiikka todetaan heikentyneeksi ollen vain hieman yli mediaanin. (Satamittari, Suomen seutukuntien kilpailukyvyyn kehitys 2015)
- Porvoon seutukunta mainitaan osaksi Uudenmaan kemianteollisuuden keskittymää, joka yhdessä Espoon ja Vantaan kanssa nostaa Uudenmaan keskeiseksi kemianteollisuuden alueeksi (Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2017)
- “Kemianteollisuus on merkittävä toimiala Uudenmaan bio- ja kiertotalousekosysteemissä. Porvoossa on jo pitkään ollut teollista symbioosia.” (Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2017 s.24)
- “Kilpilahden alue on Suomen merkittävimpiä kiertotalousklustereita, sillä Nesteen omalle tuotannolle sopimattomia tai vastaavasti öljynjalostuksessa syntyviä sivuvirtoja käytetään muiden yhtiöiden raaka-aineina. Kilpilahdessa toimivat kemianteollisuuden yhtiöt ovat hyvin vähän riippuvaisia Suomen suhdannetilanteesta, sillä tuotteet menevät lähes kauttaaltaan vientiin.” (Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2017 s.73)
- Yksistään väestön ikärakenteen perusteella voidaan aiheellisesti ennakoida että hoiva tulee työllistämään paljon. Kasvua tulee todennäköisesti tapahtumaan viiden vuoden päästä ja tarve rekrytoinnille kasvaa kenties hyvinkin pian. (Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2017 s.72)
- Myös korjausrakentaminen on varsin korkealla tasolla, näin ollen näyttää siltä alan ammattimiesten ei välttämättä tarvitse lähteä työnhakuun esim. pääkaupunkiseudulle. (Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2017, s. 73)
- “Matkailu on Itä-Uudellamaalla todennäköisesti voimakkaimmin kasvavista toimialoista.
- Teollisuuteen liittyvä työmatkailua tunnistetaan muuta matkailua merkittävämmäksi yöpymisiä mitattaessa. (Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset)

TOIMINTAYMPÄRISTÖ TULEVAISUUDESSA

- Ikääntymisen vaikutukset peruspalvelutuotantoon ja henkilöstöön
- Kiertotalouden mukaisten ratkaisujen kasvava kysyntä
- Metropolisaatio ja Helsingin imun vaikutus lähiseudulle
- Fossiilisen liiketoiminnan häviäminen
- Uusiutuva ja hajautettu energiantuotanto
- Älykäs teknologia, smart city
- Liikenteen uudet palvelut
- Data uutena öljynä
- Tuotantoketjujen pirstoutuminen
- Palveluliiketoiminnan kasvu
- Ammattien häviäminen
- Kaupan rakennemuutos.

BENCHMARK & PARHAITA KÄYTÄNTÖJÄ

- Radikaalit suunnanmuutokset: hiilikaivoskaupungista energiatehokkaan rakennetun ympäristön mallikaupungiksi.
- Avoimet innovaatioalustat, mittaavat ympäristöt, avoin data.
- Yhteistyön fasilitointi, koordinointi ja agitointi.
- Yrittäjämessut ja -tapahtumat.
- PK-sektorin ja nuorten kohtauttaminen.

- Tämän kehittäminen on jatkossakin ensi arvoisen tärkeää, sillä työvoimaa poistuu nimenomaan rutiinitöistä ja vastaavasti lisääntyy asiantuntijatyötehtävissä. Lisäksi useissa työtehtävissä työntekijöiden keskipäikä on varsin korkea, joten myös jatkossa alueella on monipuolisia työtehtäviä tarjolla. (Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2017 s.72)
- Suuri haaste tulevaisuudessa tulee olemaan, pystytäänkö alueelle jatkossakin ylläpitämään koulutetun työikäisen väestön säilymistä alueella. Mm. koulutusohjelmien sisältö aluetaloudellisesti kasvavilla aloilla luo parhaan työkalun, jotta nuoret jatkavat työelämässä Itä-Uudellamaalla myös jatkossa. Tälläkin hetkellä Haaga-Helian (Porvoon kampus) ammattikorkeakoulu tarjoaa kaksi erillistä turismiin suuntautuva koulutuslinjaa joten päällisin puoli paletti ja tulevaisuuden osaamis- tarpeet tiedostetaan. (Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2017 s.72)
- Työllisten määrä seutukunnassa kasvanut. Yrittäjyys vähentynyt, tässä nähdään yhteys. (Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2017)
- “Nykyinen tehokkuusvaatimus työpaikoilla on asettanut perheet uuteen tilanteeseen. Yhä vaikeampaa on sovittaa työn ja perheen välistä ristiriitaa. Vanhempien jaksaminen on työn takia kovalla koetuksella” (Hyvinvointikertomus)
- “Porvoolaiset käyvät keskimääräistä enemmän työssä oman kunnan ulkopuolella, mikä johtaa työhön käytetyn ajan lisääntymiseen. “ (Hyvinvointikertomus)
- Yleiskuva: Halu pitää / houkutelaa alueelle korkeastikoulutettuja. Väestön ikääntyminen vaikuttaa, pendelöinnin rooli selkeä. Ei juurikaan muuten puhetta laajojen megatrenditason työelämän muutosten vaikutuksesta.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ TULEVAISUUDESSA

- Ikääntymisen vaikutukset peruspalveluihin, elinkeinoihin ja huoltosuhteeseen
- Metropolisaatio ja sen vaikutus lähiseudun koulutus- ja työpaikkatarjontaan
- Maahanmuuton vaikutukset
- Etätyön lisääntyminen
- Kilpailu globaaleista osaajista
- Kulutuksen palvelullistuminen ja palveluorientoitunut liiketoiminta
- Kaupan rakennemuutos
- Ammattien häviäminen
- Instituutio- ja demokraatiakriittisyys, epätasainen äänestysaktiivisuus
- Alustatalous, jakamistalous
- Ajankäytön muutos.

BENCHMARK & PARHAITA KÄYTÄNTÖJÄ

- PK-sektorin ja nuorten kohtauttaminen.
- Palvelumuotoilijavalmentaja.
- Vuosittainen (mega)trendianalyysi.
- Osallistuva budjetointi.
- Yrittäjämessut ja -tapahtumat.
- Kaupungin oma laajakaista ja tukiasemat.

www.demoshelsinki.fi

Leena Alanko

Antti Lippo

Alexi Neuvonen

Kaisa Schmidt-Thome

LIITTEET

KIRJALLISUUS

Cordell, D., Drangert, J-O. & White, S. 2009. *The story of phosphorus: Global food security and food for thought*. *Global Environmental Change* 19 (2), 292-305.

Findikaattori. 2014. *Elinajanodote: Vastasyntyneiden elinajanodote 1971-2013*. Haettu: 10.11.2014.
<http://www.findikaattori.fi/fi/46>.

McKinsey, 2015. *The Four Global Forces Breaking all the Trends*.
<http://www.mckinsey.com/business-functions/strategy-and-corporate-finance/our-insights/the-four-global-forces-breaking-all-the-trends>).

Suomen virallinen tilasto (SVT). 2014. *Muuttoliike*. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla verkossa:
http://www.stat.til/muutl/2013/muutl_2013_2014-04-29_tie_001_.html.

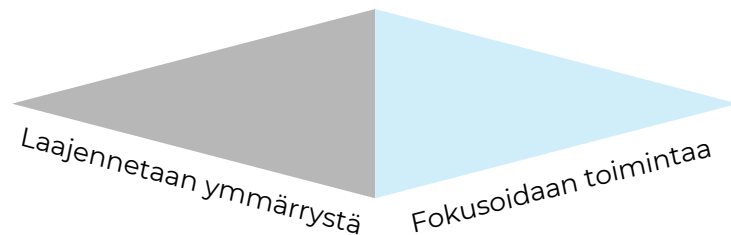
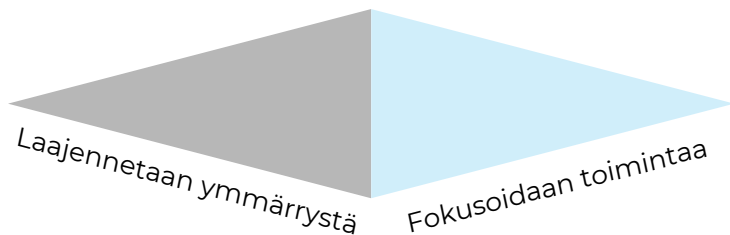
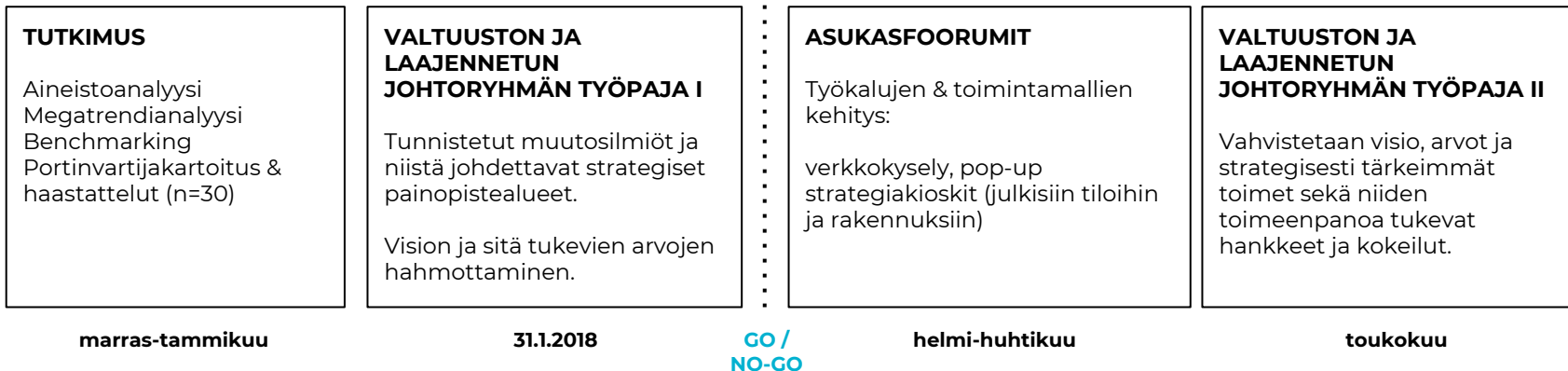
TEM, 2016. *Maahanmuutto kasvaa ja monipuolistuu*. Saatavilla verkossa:
http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/kotouttamistyon_tauustaa/maahanmuutto_kasva_a_ja_monipuolistuu).

NYKYTILA-ANALYYSISSA KÄYTETTY TAUSTA-AINEISTO

- Satamittari ja muut elinvoimamittarit
- Porvoon seutukunnan alueelliset kehitysnäkymät (TEM)
- Matkailututkimukset
- Muuttoliikeanalyysi ja muuttohalukkuusselvitys
- Hyvinvointikertomus
- Kouluterveyskysely
- Koulutuspalveluiden laaturaportit
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Strategian väliarviointi
- Porvoon keskustan elinvoimalaskenta
- Keskustatyöpajojen aineisto
- Kohti hiilineutraalia kuntaa (HINKU) aineisto.

DEMOS HELSINKI TUKEE UNELMIEN PORVOO 2030 VISIOTYÖTÄ JA STRATEGIAPROSESSIA

1-VAIHE

DEMOS HELSINKI - AJATUSHAUTOMO

www.demoshelsinki.fi

Vuonna 2005 huomasimme, että kukaan ei tarkastele megatrendien vaikutusta jokapäiväiseen elämäämme ja yritysten liiketoimintaan. Perustimme yleishyödyllisen ajatushautomon Demos Helsingin tilanteen muuttamiseksi.

Meillä on laaja kokemus osallistujia motivoivien työpajaprosessien fasilitoimisesta erityisesti tulevaisuus- orientoituneen yhteiskunnan rakentamiseen ja alueiden kehittämiseen liittyen.

